

Ärende: VN/727/2021

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning och till lagar som har samband med den

Lausunnonantajan lausunto

Kommentarer om utkastet till proposition

Svenska enheten för bildningsväsendet vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland ser positivt på att man via det kontinuerliga lärandet nu ger alla vuxna möjligheter till kompetensutveckling samtidigt som man strävar till en bättre matchning mellan sysselsättningsbehoven och tillgänglig kompetens. Ett fristående servicecenter för kontinuerligt lärande och sysselsättning som styrs gemensamt av Undervisnings- och kulturministeriet (UKM) och Arbets- och näringsministeriet (ANM) har förutsättningar att tillsammans med de regionala myndigheterna och nätverken (landskapsvisa utbildningsdelegationer, nätverk för livslång vägledning mm.) se till att målsättningen för kontinuerligt lärande nås och att möjligheterna till kontinuerligt lärande är jämlika i hela landet. Med tanke på detta kunde mångfald samt två- och flerspråkiga lärtigar vara synligare i lagförslaget.

I lagförslaget behöver samarbetet och beröringspunkterna till regionförvaltningsverken synliggöras bättre. Som samarbetsparter och aktörer i de regionala serviceecosystemen omnämns bland myndigheterna NTM-centralerna, TE-byråerna, KEHA-centralen, landskapsförbunden, ministerierna och Utbildningsstyrelsen men inte regionförvaltningsverken som har enheter för undervisning och kultur (OKT). Dessutom bör påpekas att liknande samarbetsnätverk som föreslås i propositionsutkastet redan finns i många regioner (t.ex. Utbildningsdelegationen i Egentliga Finland och Utbildningsdelegationen i Österbotten). Det finns fog för att utnyttja redan befintliga strukturer i utvecklandet av samarbetet mellan servicecentret och regionerna.

Kommentarer om de uppgifter som föreslagits för servicecentret

I praktiken överlappar servicecentrets uppgifter den verksamhet som nu bedrivs av NTM-centralerna, RFV:s svenska enhet för bildningsväsendet och landskapsförbunden såväl gällande verksamheten inom livslång vägledning som prognostiseringen i regionerna. Det är därmed viktigt att förtydliga ansvaret och arbetsfördelningen mellan myndigheterna.

Strategin för livslång handledning 2020–2023 har nyligen publicerats. Här är det viktigt att servicecentret i sitt arbete med att utveckla och samordna informations-, rådgivnings- och vägledningstjänsterna beaktar målen i strategin. Svenska enheten konstaterar att det kontinuerliga lärandet och den livslånga vägledningen har en stark koppling till varandra och bör utvecklas i synkronisering med varandra.

Aktörerna inom prognostiseringen är flera och pusslet är i nuläget komplicerat. Landskapsförbunden gör långsiktig prognostisering inom ramen för sina landskapsplaner och har olika mångsektoriella organ som ansvarar för uppgiften, landskapsförbundens roll nämns inte i propositionsutkastet. NTM-centralerna gör kortsiktig prognostisering och Utbildningsstyrelsen specifik prognostisering gällande utbildningsbehoven. Med ytterligare en aktör inom prognostisering är det skäl att klargöra hur prognostiseringen som helhet ska genomföras.

Servicecentrets uppgift att bevilja statsunderstöd och anskaffa utbildnings- och andra kompetenstjänster ställer stora krav på personalens kunskaper om regionala och språkliga kompetensbehov. Här är det av största vikt att det finns ett fungerande samarbete med de regionala myndigheterna och nätverken.

Kommentarer om den förvaltningsmodell som föreslås för servicecentret

Svenska enheten understöder förslaget att servicecentret placeras som en fristående enhet i anslutning till Utbildningsstyrelsen. I sammanhang där man talar om sysselsättning blir ofta arbetslivets behov det primära medan individen glöms bort. I det kontinuerliga lärandet bör också individens mål och egna behov av kompetensutveckling beaktas. Inte minst gäller detta vuxna som av olika anledning vill eller tvingas till förändringar i sin karriär. Kontinuerligt lärande bör vara kopplat till en bildningssyn, vilket kan främjas genom placeringen inom Utbildningsstyrelsen.

Tvåspråkigheten i servicecentret

I en nationell enhet, dessutom med stark anknytning till utbildning, bör servicen på båda nationalspråken garanteras. För att denna garanti ska fungera bör språkaspekten ingå i lagen på ett tydligt sätt.

Svenska enheten vill lyfta fram några åtgärder som främjar tvåspråkig service i servicecentret:

1. Tvåspråkigheten kan stärkas genom rekrytering av personal som har kunskaper om och förståelse för utbildningsstrukturer på både finska och svenska.
2. Särskilda svensk- eller tvåspråkiga uppgifter kan skrivas in i servicecentrets uppgifter enligt lagförslagets 2 § "Servicecentret kan även ha andra uppgifter som det föreskrivs särskilt om."
3. Rådets sammansättning kan medvetet göras tvåspråkigt enligt lagförslagets 4 § där medlemmarna kan representera två- och flerspråkighet.

4. En svenskspråkig sektion kan bildas i enlighet med lagförslaget 5 § "Till stöd för verksamheten kan rådet tillsätta sektioner, som även har externa medlemmar."

5. I 7 § behöver Regionförvaltningsverkens svenska enhet för bildningsväsendet inkluderas som servicecentrets samarbetspart. Svenska enheten ansvarar sedan 2013 som ett specialuppdrag för utvecklingen och koordineringen av de svensk- och tvåspråkiga tjänsterna inom livslång vägledning (LIV) samt informations-, rådgivnings- och vägledningstjänster. Uppgiften är inskriven i regionförvaltningsverkens resultatavtal. Svenska enheten koordinerar svenskspråkiga LIV-sektioner i Egentliga Finland och Nyland samt tvåspråkiga LIV-sektioner i Österbotten och Mellersta Österbotten. Dessutom har enheten representation i det nationella LIV-forumet. Som tidigare nämnts finns det en stark koppling mellan kontinuerligt lärande och livslång vägledning.

Svenska enheten vill närmare precisera sitt förslag gällande en svenskspråkig sektion till stöd för rådets verksamhet (5 §). I rapporten "Den svenskspråkiga utbildningen i Finland: särdrag, utmaningar, utvecklingsbehov och förslag till åtgärder" (UKM:s publikationer 2021:9) föreslås att UKM tillsätter en separat svenskspråkig arbetsgrupp för att utarbeta en modell för det kontinuerliga lärandet och etablering av vägledningstjänster på svenska. I stället för en sådan arbetsgrupp kunde den svenskspråkiga sektionen inom servicecentret ta sig an uppgiften. Då skulle den svenskspråkiga verksamheten ingå som en naturlig del i servicecentrets verksamhet utan att det skulle krävas en skild svenskspråkig enhet. Det som däremot krävs är att någon/några i servicecentrets personal ansvarar för den svenskspråkiga verksamheten. För att få en klar koppling till vägledningsfältet borde åtminstone representanter från RFV:s svenska enhet (tjänstemännen som koordinerar de fyra LIV-sektionerna) och från Utbildningsstyrelsens svenska enhet ingå i sektionen.

En svenskspråkig sektion motiveras också utgående från texten i propositionsutkastet till lagförslaget. Under rubriken "4.2.3.5. Vaikutukset vähemmistöihin" (sid 28) konstateras mycket riktigt att ordnandet av svenskspråkig utbildning för den arbetsföra befolkningen skiljer sig från ordnandet av finskspråkig utbildning. På sid 29 ges exempel på uppgifter som servicecentret kunde utföra för att främja tillgången till svenskspråkig utbildning och matchningen med arbetslivets behov samt stöda svenskspråkiga samarbetsnätverk. Svenska enheten anser dessutom att den svenskspråkiga utbildningen bör ses som en helhet utgående från både ett nationellt och ett regionalt perspektiv. Ifall det inte finns en svenskspråkig sektion som tar sig an uppgifterna är risken stor att de blir ogjorda.

Kommentarer om de finansieringsformer för utbildnings- och kompetentjänster som föreslås för servicecentret

När det gäller finansieringsformerna inställer sig frågan om ytterligare ett finansieringssystem nu planeras och vilka arbetsinsatser som då krävs av utbildningsanordnarna. Det är också oklart om finansieringen via servicecentret påverkar finansieringen av den utbildning som nu anskaffas via NTM-centralerna och den arbetskraftsutbildning som ordnas i enlighet med lagen om yrkesutbildning.

Övriga kommentarer om propositionsutkastet

I 17 § Ändringssökande i annan utbildning sägs: Regionalt behörigt är det regionförvaltningsverk inom vars ansvarsområde enligt 5 § 1 mom. i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009) utbildningsanordnaren har sitt huvudsakliga verksamhetsställe.

I propositionsutkastet till lagförslaget om servicecentret hänvisas gällande regionförvaltningsverkens behörighet i ändringssökande också till 6 § i förordningen om regionförvaltningsverken (906/2009). I paragrafen stadgas om svenska enhetens ställning. För att undvika missförstånd borde det framgå ur 17 § att svenska enheten behandlar ärendena gällande sökande av ändring till den del det gäller svenskspråkig utbildning I 17 § Ändringssökande i annan utbildning sägs: Regionalt behörigt är det regionförvaltningsverk inom vars ansvarsområde enligt 5 § 1 mom. i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009) utbildningsanordnaren har sitt huvudsakliga verksamhetsställe.

I propositionen till lagförslaget om servicecentret hänvisas gällande regionförvaltningsverkens behörighet i ändringssökande också till 6 § i förordningen om regionförvaltningsverken (906/2009). I paragrafen stadgas om svenska enhetens ställning. För att undvika missförstånd borde det framgå ur 17 § att svenska enheten behandlar ärendena gällande sökande av ändring till den del det gäller svenskspråkig utbildning i hela landet (med undantag av Åland).

West-Ståhl Marianne
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Bryggman Carola
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto - Svenska enheten för
bildningsväsendet